

ABSTRACT

EN SAMANFATTNING AV 10 ÅRS UTBILDNING OCH FORSKNING • HÖGSKOLEFÖRBUNDET ÖSTRA NORRBOTTEN



10
1999
-
2009

JUBILEUM

I tio år har vi spanat in i framtiden, ideat, trixat och förhandlat med universitet och högskolor. Allt för att kunna erbjuda högre studier på distans för boende i Haparanda, Kalix, Överkalix och Övertorneå.

Resultatet är bland annat välutbildade lärare, receptarier, poliser, socionomer och chefer inom äldreomsorgen. Vi har också fått en förbättrad kompetensförsörjning för företag och offentliga aktörer samt ny forskning som underlättar regionens utveckling. Men framför allt har våra utbildningar gett många individer en ny start i livet.

Det tycker vi är värt att fira!

Margareta Strömbäck och Bengt Westman

FEM AVGÖRANDE STEG FÖR TURISTUTVECKLINGEN
SID 12-13

LUGNA GATAN MED LOKALT UTBILDADE POLISER
SID 6-7

INDIVIDENS UTVECKLING - ETT RESULTAT AV HÖN
SID 8-9



Ett decennium i bakspeglarna. Och en oändlighet i kristalkulan

Mitt arbete de senaste tio åren kan liknas vid en "godispåse". Lite salt, lite sött, lite mjukt, lite hårt. Ibland segt, andra gånger lättsmält, men alltid utmanande och spännande i en skön blandning. Nu kör vi vidare med samverkan, utbildning och forskning mot en spännande framtid.

DET ÄR EN ära att vara "spindeln i nätet" i en verksamhet som kan och ska påverka utvecklingen i regionen. Ökad samverkan samt ökad förståelse för betydelsen av utbildning och forskning är de två fundamenten som verksamheten vilar på. Och båda är lika viktiga för att regionen ska fortsätta utvecklas.

Att ständigt jobba med befintliga och nya nätverk – inom landet och över landsgränser, mellan företag och mellan olika näringar samt mellan näringslivet, det offentliga och den akademiska världen (Triple Helix) – är viktigt för alla. Jag vågar påstå att det är extra viktigt för oss på mindre orter som är för små för att klara många satsningar på egen hand, insatser som krävs för att kommunerna ska fortsätta utvecklas.

Men vi måste jobba för att tilliten ska växa sig stark, misstroendet dö och utbytet av våra kunskaper och erfarenheter fungera för att dessa nätverk ska leva och frodas.

Genom åren har politiker mött eldsjälar, stadsbor har mött bybor, svenskar har mött finnar och forskare har mött småföretagare – allt för att dela erfarenheter, skapa förståelse och optimera förutsättningarna för såväl högre utbildning som forskning i länets östra kommuner.

Idag är intresset för våra utbildningar stort, universitet och högskolor har förstått att vi är att räkna med och långt gångna planer finns för en fortsättning på forskarstationen. Vi är med andra ord en bra bit på väg. Men vi är inte framme än.

Visionen är ett ännu vitalare, mer mångfacetterat och mer livskraftigt östra Norrbotten även inom utbildning och forskning.

Margareta Strömbäck
MARGARETA STRÖMBÄCK,
verksamhetschef HÖN

”

När man planerar för ett år ska man så ett sädeskorn.

När man planerar för ett decennium ska man plantera ett träd.

När man planerar för en livstid ska man utbilda och vidareutveckla människorna.

”



KAMPEN FÖR KOMPETEN

I slutet av förra millenniet bestämde sig den politiska ledningen i de fyra kommunerna i östra inom högre utbildning och forskning. Under de tio som gått sedan Högskoleförbundet Östra Norrbotten såväl många framgångsrika utbildningssatsningar som en forskarstation blivit verklighet.



Robert Forsberg.
ordförande HÖN

VAR FÖR SIG är Haparanda, Kalix, Övertorneå och Övertorneå för små för att kunna hävda sig i kontakter med olika universitet. Men genom det kommunala högskoleförbundet har de blivit en samarbetspartner att räkna med inom högre studier och forskning.

-HÖN är en värdefull kontaktyta ute i länet. Deras lokal-kännedom gör det lättare att förutspå framtida kompetensbehovet. Det är nödvändigt så inte regionen dyker för djupt i lågkonjunkturen, utan istället kompenseras med ny kompetens för att stå redo när det vänder, konstaterar Pia Sandvik Wiklund, rektor Luleå tekniska universitet.

-Eftergymnasiala utbildningar kan inte bara vara ett statligt ansvar. Företagen lyfter yrkeskunskapen och det går bara om man jobbar nära företagen. Ambitionen är att hitta de regionala behoven och lyfta det till universitetshöjd, berättar Robert Forsberg, ordförande i HÖN.

Genom åren har bland annat nya lärare, chefer till äldreomsorgen, receptarier och poliser utbildats tack vara HÖN. Totalt handlar det om cirka 400 elever per år, de flesta kvinnor i åldern 30-40 år. Med andra ord är det främst kvinnor, och en och annan man, med familj, hus och rötter djupt ner i mylla som fått en möjlighet till kompetensutveckling.



Norrbotnen att samverka
Norrbotnen bildades har

TS

-En undersökning visar att åttio procent av de som studerar på distans inte skulle förverkligat sina studiedrömmar om de inte kunde läsa på distans, säger Margareta Strömbäck, utbildningschef HÖN.

Idag söker sig kommunernas utbildningsnivå sakta uppåt, kompetensförsörjningen i bristyrken har säkerställts, det finns förutsättningar för företagens kompetensutveckling, avståndet mellan regionen och den akademiska världen har blivit "kortare" samt verksamheten har visat att samverkan behövs och ger resultat.

Nu genomförs den första utbildningen i samverkan med Finland, den internationella socionomutbildningen i Kemi. Troligt är att fler internationella samarbeten är att vänta. Inför framtiden finns även förhoppningar på ett "tydligare" HÖN, både på ett fysiskt och symboliskt plan. Ökad kännedom bland företag och invånare om verksamhet och utbud, förbättrad dialog med företagen och kanske till och med fysiska byggnader på de olika orterna är några förslag.

-Dessutom måste politikerna, direktionen, tar sitt ansvar och förankra framtidsfrågor i sina hemkommuner. Ibland blir politiken full av vardagsbestyr, så man glömmer det som utvecklar och förändrar framtiden, säger Robert Forsberg.

Utbildningsnivå

Andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning kortare än 3 år/3 år eller mer.

		2000	2007	ökning. %
Haparanda	kv	8,9/9,1	9,3/14,1	5/56
	m	6,8/5,8	7,5/6,8	11/18
Kalix	kv	13/12,5	13,3/17,7	2/42
	m	10/6,4	10,7/7,7	7/20
Överkalix	kv	9,6/8,8	12,2/14,2	27/61
	m	7,6/4,8	8,4/5,5	10/15
Övertorneå	kv	10,6/10,3	12/14,8	14/43
	m	10,4/5	10,1/7,4	-3/48
Länet	k	15/13,7	15/20,1	/47
	m	12,4/9,7	12,7/12,2	2/26
Riket	kv	15,5/15,9	15,8/22,2	1/40
	m	13,2/13	13,8/16,1	5/24

Källa: SCB



Lustfyllt jobb att stimulera till studier

Utbildningsledarna besöker företag och offentliga aktörer, peppar till fortbildning och kompetensskifte samt serverar studenterna med lokaler, material och goda råd. Tillsammans med utbildningschefen ser de till att visionerna blir verklighet.

DET FINNS EN utbildningsledare i varje kommun, med en fot i vuxenutbildningen och den andra i HÖN. De har direktkontakt med såväl näringslivet som studenterna och jobbar hårt för att fånga upp de lokala utbildningsbehovet. De och utbildningschefen träffas regelbundet för att stämma av utbildningsbehov, ventilera intryck och finna framkomliga vägar till nya distansutbildningar. Arbetet är omväxlande, utmanande och fullt av glädjestunder.

-Jag har jobbat i skolvärlden länge så jag har mött mött "mina pojkar" från småskolan som inte kunde sitta still, som nu utbildar sig till lärare. Det känns jätteroligt, säger Gunvor Kohkoinen, utbildningsledare i Övertorneå från starten av HÖN tills för ett par år sedan.

-I början var det svårt att få acceptans från universiteten, trots deras ansvar att närvara ute i regionerna med utbildning och forskning. Men synsättet skiftar mellan universiteten, vissa frågar vad vi kan betala medan andra undrat hur mycket de ska betala för att få hålla en utbildning här, säger John Waltari, tidigare utbildningsledare Haparanda.

Distansutbildningar har blivit mer vanliga, vilket också gör att utbildningsledarnas "stenkoll" på alla studenter avtar. Men de har god insyn i utbildningssystemet och har både vilja och förmåga att hjälpa blivande studenter att hitta den optimala kursen eller utbildningen.

-Många kurser ges på distans utan en lokal partner som HÖN. Då spelar det ingen roll om det är högskolan i Växjö eller universitetet i Luleå som ger den, bara kursen passar studentens förväntningar, säger Gunvor.

Det unika med HÖN är dock kopplingen mellan behoven i det lokala näringslivet och de kurser och utbildningar som erbjuds. Därför uppmanas företag och offentliga aktörer att ta kontakt med utbildningsledarna om de har önskemål, frågor eller bara vill diskutera utbildningsfrågor.** Och på det personliga planet finns det bara en väg att gå.

-Framtidsprognoser svänger mellan branscher och teoretiska/praktiska utbildningar. Det är omöjligt att säga vad någon ska satsa på. Det enda som gäller och det enda som fungerar är att satsa på det man är intresserad av, avslutar John.

* Fv. John Waltari, Märät Hemphälä, Marika Björkander och Gunvor Kohkoinen - några av de tidigare och befintliga utbildningsledarna.

** Utbildningsledningens kontaktoppgifter finns på sidan. 14-15.



VARDAGS- HJÄLTE MED LUST ATT LÄRA

Somliga människor har DET. Det där engagemanget och det lilla extra som får människor att må bra. Åsa Niemi har det och det fick henne att utbilda sig till ledare inom äldre- och handikappomsorgen. Men suget efter ny kunskap finns fortfarande kvar hos kvinnan som ger begreppet "livslångt lärande" en ny innebörd.

SNACKET OM ATT Kunskapslyftet skulle försvinna var det som fick Åsa att ta tag i sina funderingar på vidareutbildning. En chef inom äldreomsorgen visade i praktiken betydelsen av bra ledarskap, så efter Komvuxstudierna började hon på programmet för social omvårdnad inriktat på ledarskap inom äldre- och handikappomsorgen.

-Jag var alltid med i olika projekt och sågs lite som en ledartyp redan när jag var undersköterska, så det kändes rätt.

Även hennes fritid vittnar om engagemanget för människor och de inneboende ledaregenskaperna. Måndag-ledare för både simskola och keramik kurs; tisdagar-ledare keramik kurs samt följer yngsta dottern på ridlektion, onsdag-friidrottsledare, torsdag-kontaktperson åt en funktionshindrad tjej, fredag-ledigt med familjen. Sen följer aktiva helger med bland annat friidrottstävlingar och fritidshuset i Pajala.

-Med mitt liv hade det varit svårt att plugga på annan ort, men med bra planering går det att kombinera jobb, fritidssysselsättningar och distansutbildning, berättar Åsa som bor i villa i Haparanda tillsammans med sin man

Tony, tre barn och en hund.

Idag är hon enhetschef för biståndshandläggarna inom handikappomsorgen och har också undervisat både på den internationella socionomutbildningen i Kemi och på omvårdnadsprogrammet på Tornedals skolan.

Men hon nöjer sig inte. Efter avslutat program läste hon in magisterexamen i pedagogiskt ledarskap och nu studerar hon distanskurs i socialt arbetet på Umeå universitet med socionomexamen som mål.

-Det är en helt annan grej att läsa som lite äldre, man vet vad man vill och motivationen är en annan. Jag trivs jättebra med mitt jobb, det är spännande och jag lär mig hela tiden nya saker.

Om Högskoleförbundet Östra Norrbotten har hon bara positivt att säga. Utbildningsledaren har fixat böcker, ordnat nycklar och bokat lokaler. Han (John Waltari) gjorde allt möjligt, för att det skulle fungera bra för studenterna.

-Jag var tjänsteledig under studietiden, men jobbade extra så mycket jag kunde. Många i gruppen hade familjer så för oss var detta det absolut bästa alternativet.



Åsas studier påverkar inte familjelivet. Här Åsa med Tony och dottern Signe, 10. På bilden ovan myser Julia, 14 med hunden Ester. 18-åriga David saknas på bild.

HETT HANDELS- CENTRUM

För tio år sedan var det ingen som ens kunde ana det som skulle förändra Haparanda för alltid. IKEA medförde ytterligare etableringar som gjort att orten återigen är den viktiga handelspunkt den var redan på medeltiden. Men på en internationell marknad ställs höga krav på kompetens och ständig utveckling.

PÅ EN GLOBAL MARKNAD

GRÄNSSTADEN HAPARANDA ÄR en traditionell småföretagarbygd. Här finns främst enmans- och småföretagare, medan de stora företagen lyser med sin frånvaro. Många har klarat sig med låg utbildningsnivå, vilket påverkat grundinställningen till högre studier.

-Siffrorna går uppåt och det har HÖN bidragit till. Det påverkar attityder när man ser att det finns högre utbildning på orten och att fler utbildar sig, men det tar tid, säger Sven-Erik Bucht, kommunalråd.

HÖN:s stora utmaning är att identifiera regionens behov av utbildning. I den offentliga sektorn är det förhållandevis lätt att finna bristyrken och förutse pensionsavgångar, dessutom bildar kommunerna tillsammans en kritisk massa som kan motivera en lärar- eller polisutbildning. Svårare är det förstas i företagavärlden, där många små företag inte har råd eller praktiska möjligheter att avsätta personal för fortbildning.

-Man kan inte heller "klumpa ihop" företagen. Det finns så många olika typer av företagare och lika många olika behov. Man måste undersöka detta på ett djupare plan och sen försöka hitta mer individanpassade lösningar på utbildningar, säger Svante Spolander, ordförande i Gränsföretagarna och Företagarna Haparanda.

-En lösning kan vara att fokusera mer på korta kurser i allmänna ämnen för att möta behov hos företagare i alla branscher, exempelvis ekonomi, juridik, marknadsföring etc. För om vi vill verka på en global marknad måste vi utvecklas på många områden, säger Sven-Erik.

Idag är handeln och besöksnäringen de hetaste näringarna i Haparanda. IKEA-besöket kombineras ofta med hotellövernattningar och restaurangbesök, vilket gör att Haparanda strider med storstadsweekends och skidresor om Svenssons semester- och rekreativskassa. Det ökar kraven på upplevelsorna. Sängarna måste bli skönare, maten godare, evenemangen bättre arrangerade och servicen prickfri.

-De allra flesta förstår att vi måste bli lite bättre, att vi måste samverka och kompetensutveckla för att förbättra den samlade bilden av orten. Men visst finns det företag som upplever det som hotfullt, berättar Svante.

Efter tio år är Högskoleförbundet hyfsat känt, även om många önskar synliga resultat snabbare. Men det har blivit lättare att rekrytera till bristyrken, utbildningsnivån är på väg upp och attityden till högre studier blir mer och mer positiv.

-Det har kostat de fyra kommunerna en del pengar, men det är väl investerade pengar. Men visst kan man ställa sig frågan om inte högre utbildningen är ett statligt ansvar och bör bekostas av staten, inte kommunerna, säger Sven-Erik Bucht.

TE, MACKA OCH ATTITYDFÖRÄNDRINGAR TILL FRUKOST

Billerud Karlsborg har länge varit basen i Kalix näringsliv.



Det är under samtal vid köksbord – med familj, släkt, vänner och arbetskamrater – som värderingar och attityder formas. Det är också där de förändras. I Kalix har standardprovresultatet åk 5 förbättrats. Inte heller är det längre skämmigt att prestera bra på högstadiet. Och fler söker vidare efter gymnasiet. Attityder håller på att förändras.

UNDER 1980-TALET SYSSELSATTE ortens stora industri 1 100 personer. Idag klarar de sig med 400, trots en betydligt högre produktion. Det är en tydlig bild av vår tid, där anställda i de flesta branscher måste ha mer kompetens eftersom arbetsuppgifterna förändrats.

-Kraven på produkterna har ökat och kostnader ska hållas ner. Automatisering och effektivisering ställer höga krav på de anställda. Därför har vi ambitionen att all personal i produktionen ska ha eftergymnasial utbildning, berättar Stina Blombäck, vd Billerud Karlsborg.

Idag är Kalix ett komplett litet industrisamhälle. Här finns stora callcenters, metallindustrier, husbyggnadsföretag, elektronikföretag, de som tillverkar inredningskomponenter och

besöksnäringen. Alla är överens om att kompetens behövs, men den kan se olika ut.

-Var och en har ansvar att göra så mycket som möjligt av sina resurser och förmågor. Det spelar ingen roll om det är handens, hjärnans eller hjärtats kunskap – alla individer och alla kompetenser är lika viktiga, konstaterar Robert Forsberg, kommunalråd.

Fördelen med distansutbildningar är flexibiliteten. Att de är lättare att kombinera med familjeliv och boende i småorter, långt från campus och det traditionella studentlivet. Det ger möjlighet till kompetensutveckling oavsett vilket skede man är i livet.

-HÖN:s utbildningar är inte bara öppna för de i yrkeslivet. Om någons farmor eller morfar läser någon kurs påverkar det säkert samtalen runt köksbordet, säger han.

Basnäringen i Kalix utvecklas och kommer även i framtiden att vara viktig. Här finns också företag med unik kompetens inom sin nisch. Bland annat etableras nu ett forsknings- och utvecklingscenter inom elektronik med kopplingar till universiteten i Luleå, Stockholm och Uleåborg. Utifrån den verkligheten bör framtidens utbildningar formas.

-Jag skulle vilja se fler kurser inriktade mot industrin, exempelvis underhållsteknik, hydraulik, fördjupningar för elektriker och instrumenttekniker – allmänna inriktningar som olika slags industriföretag behöver, säger Stina.

Även inom besöksnäringen finns ett kompetensbehov. Men kommunalrådet tror att det krävs individuella utbildningslösningar inladdade i ett flertal utbildningssteg: basutbildning,

gymnasie-/yrkesskola, högskole-/universitetsutbildning och slutligen forskning.

-Jag tror vi ska vara väldigt specifika. Att tidigt se potentialen i "Karlssons dotter" och sen stötta henne mot en skräddarsydd utbildningsväg så hon lär sig det mesta om bygdens historia, traditioner, kultur, flora och fauna.

Motsvarande utbildningsväg skulle kunna formas för exempelvis fiskarsonen som kan berätta om siklöjans bestånd, laxöringens fortplantning etc. Visionen är ett kommunalt utbildningskoncept kopplat till företag och byaföreningar – ett koncept som ger möjligheter att bo kvar samtidigt som det skapas turistiska produkter som gagnar bygden.

-Men vi måste ha företagarna med för att det ska bli riktigt bra, det har vi lärt oss med åren, summerar Robert Forsberg.

”Vissa trodde nog att vi skulle bli ett slags B-poliser”

Stora pensionsavgångar och strukturella förändringar hotade polisens verksamhet på mindre orter i länet. Räddningen blev den distansförlagda polisutbildningen. Idag utgörs delar av östra Norrbottens poliskår av lokala förmågor med känsla för lag och ordning.



Veronica patrullerar i centrum tillsammans med Folke Törnkvist.

EFTER ÅTTA ÅR som intensivsjuksköterska var det dags för förändring för Veronica Utterström från Kalix. Polisyrket hade hägrat länge och när utbildningen erbjöds på hemmaplan fanns inte längre några tveksamheter.

–Det är ett år sen jag blev färdig polisassistent. Just nu samlar jag erfarenheter från olika verksamhetsområden, men visst kan det kännas lite jobbigt med en helt ny karriär, säger hon.

Det slamrar till i polishusets korridor, någon jämrar sig. Veronica och kollegan Lise-Lott Bergström skärper blicken, lyssnar och lämnar rummet med ökad vaksamhet för att eventuellt bistå sina kollegor. De återvänder utan att ingripa – den här gången.

–Polisyrket är speciellt. Man är alltid polisen Liselott oavsett om man är på gymmet, affären eller på stan, berättar Lise-Lott som flyttade hit från Piteå i samband med utbildningen.

Tack vare sina tidigare yrkesutbildningar, Lise-Lott är utbildad socionom, har både en inre trygghet och en identitet som ligger bortom den officiella bilden av de ”tuffa” polistjejerna. Även empati, förmågan att läsa både situationer och människor samt möjlighet att snabbt växla mellan olika stämninglägen är viktiga egenskaper i yrket.

–Dessutom måste man kunna bemöta och kommunicera med människor, en viktig del är även hur man fungerar som kollega eftersom poliser i yttre tjänst alltid jobbar i par. En händelse går sällan att lösa enligt skolböckerna utan vi måste ständigt ha en dialog, vara kreativa och lyhörda, säger Veronica.

Utbildningens första två veckor samt var åttonde vecka var de blivande poliserna till Stockholm för kursstarter och examinationer. Övrig tid har de pluggat enskilt, tillsammans på orternas lärcentra eller tränat exempelvis skytte i Boden och självförsvar i Kalix. Totalt var utbildningen 2,5 år, varav ett halvår aspirantutbildning ute i verksamheten.

Under studietiden har de haft nära kontakt med personalen ute på stationerna. Alla har varit hjälpsamma och välkomnat dem, även om vissa poliser haft funderingar om det går att utbilda poliser på distans och om resultatet blir en ”bra” polis.

–Vi har fått ta större ansvar över vår utbildning och tvingats läsa in allt material, eftersom vi inte haft lika mycket föreläsningar. Dessutom har vi jobbat väldigt nära varandra i studiegruppen och alla har tvingats bidra med sina kunskaper och tankar. Det har svetsade oss samman, även om det ibland uppstod konflikter, säger Lise-Lott och ler.

Lise-Lott och Veronica trivs på stationen i Kalix. Stämningen är bra, kollegorna trevliga och arbetet är mer omväxlande än på stora stationer där specialiseringen är mer utbredd.

För Veronica var det möjligheten att plugga på distans som möjliggjorde kompetensskiftet, eftersom hon var rotad på orten med hus i Månsbyn, sambo, hund och sonen Hugo, snart 4.

–Att plugga på distans kräver självdisciplin. Jag försökte se det som ett jobb och plugga fasta tider. Men det hade aldrig gått utan mina nära och kära, som sambo, mamma, svärföräldrar och syster.



Livet bland etta gluttare

När Susanne Johansson skolade om sig tog hon ett stort steg. Från vikarie inom vården som främst träffat äldre människor, till lärare för de allra yngsta skolbarnen. Här – bland små krabater, nyfikna på det mesta och med myror i brallan – har hon funnit sitt toppjobb.

ALLT BÖRjade ÅR 2000 med en annons för den distansförlagda lärarutbildningen. Tillvaron som vikarie inom vården kändes otrygg. Dessutom är det bökigt att bli utringd med kort varsel när man har fyra barn. Susanne sökte, kom in och påbörjade utbildningen.

–Möjligheten att plugga på distans var helt avgörande, att kunna kombinera familjelivet med studierna. Annars hade jag nog trampat på som undersköterska, säger hon.

MA/NO-läroutbildningen för åk 6-9 sträcker sig över 4,5 år och i Susannes grupp var de sammanlagt 15 studenter från östra Norrbotten. Vid videokonferenser och när universitetets lärare kom ut till gruppen träffades de omväxlande på någon av de fyra orterna. Laborationer ägde rum i Luleå, men övriga studier och grupparbeten skedde antingen hemma eller på ortens studiecenter.

–Det var välorganiserat och fungerade hur bra som helst. Utbildningsledarna ute på or-

terna har betytt mycket och gett oss all hjälp vi behövt under studietiden.

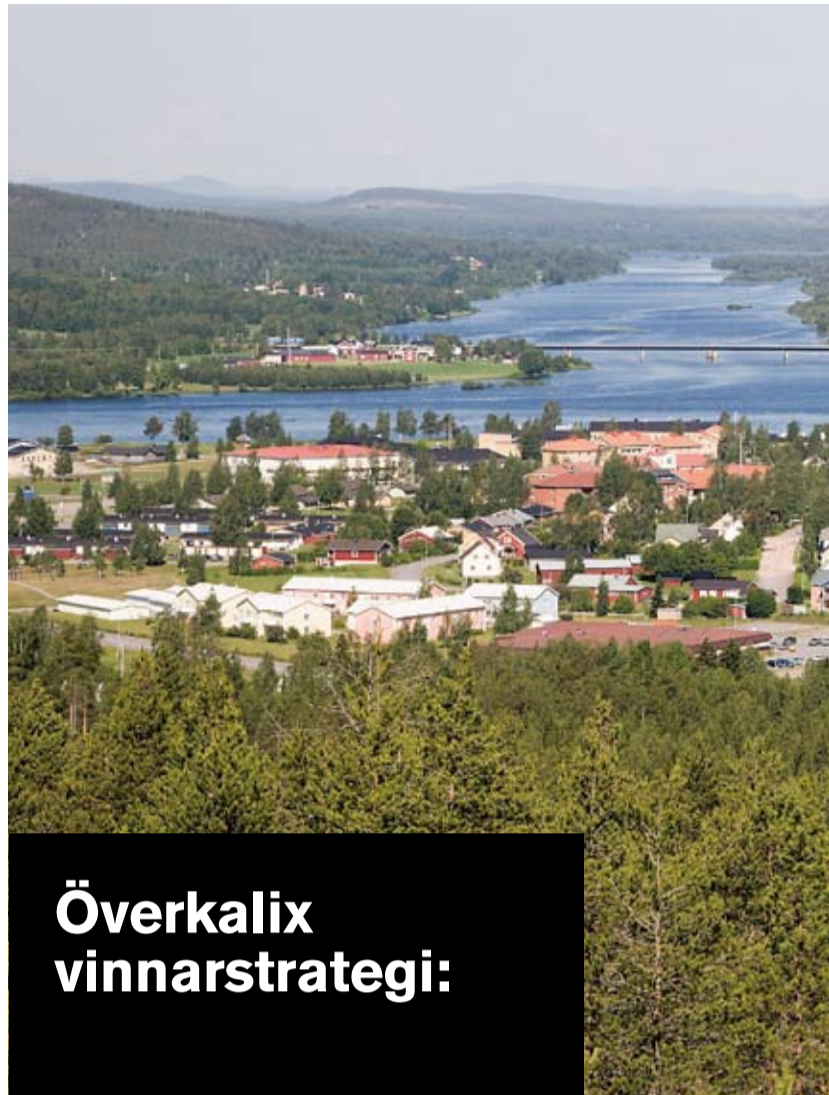
Susanne utstrålar trygghet och lugn när hon går runt bland barnen som för tillfället sysslar med enskilda uppgifter. En tränar bokstäver, en färglägger en bild under djup koncentration medan en tredje skruvar sig på stolen, pratar för sig själv och nynnar samtidigt. För visst är det

lite svårt att sitta stilla och jobba när man är 7 år. Och steget från 6-års är stort.

–Jag trivs med de små barnen, de är helt ljuvliga. Just nu känns det som jag hamnat helt rätt, men på sikt kan jag nog tänka mig att prova jobba även med äldre barn.

Att plugga på distans ställer lite extra krav på studenterna. Här är det ingen lärare som matar en med kunskap, utan man måste i högre grad söka information själv i studielitteraturen och andra medier. Motivation och driv är därför helt avgörande om man ska nå fram till examen.

–Visst var det jobbigt ibland, långa dagar med korvstoppning, men det var absolut värt det. Det är så roligt att jobba med barn, att se barnen växa och följa dom i deras utveckling, inte bara möta gamla sjuka människor. Jag har många gyllene stunder på mitt nuvarande arbete, säger hon nöjd.



Överkalix vinnarstrategi:

SAMMIV
BESÖR
INGEN
BIOEN



SAMVERKAN, BESÖKSNÄR- ING OCH BIOENERGI

UNDER SINA GLANSDAGAR hade Överkalix runt 10 000 invånare. Idag är det nere på 3 700 personer. Som på andra utflyttningsorter är synen på högre utbildning ytterst kliven. Å ena sidan vill man skicka iväg ungdomarna till högre studier, å andra sidan är sannolikheten att de aldrig kommer tillbaka överhängande.

-Det är en omöjlig ekvation som vi tampas med dagligen. Därför är samverkan kring HÖN oerhörd betydelsefull och ger en öppning för de som stannat kvar att kompetensutveckla sig eller kompetensväxla, säger Leif Nilsson, kommunalråd.

Under HÖN:s första år var det rekryteringsproblemen inom bristyrken som skulle åtgärdas. Det utbildades lärare, chefer för äldreomsorgen och farmaceuter. Men efter IT-kraschen och andra omstruktureringar i samhället är det inte lika lätt att veta vad man ska satsa på.

-Det har skapat en osäkerhet som gjort att antalet studerande vid HÖN:s utbildningar gått ner. Men vi stirrar oss inte blinda på statistiken utan ser hellre sjuksköterskan på vårdcentralen eller receptarien på apoteket som fått en ny karriär tack vare HÖN. De kan leva kvar i Överkalix och det betyder mycket, säger han.

För Överkalix är samverkan en fråga om överlevnad. Gymnasieskolorna i Övertorneå, Överkalix och Kalix samverkar sen länge. HÖN och FÖN är ytterligare exempel inom utbildning och forskning.

-Även inom besöksnäringen samverkar företagen. När hotellet har stora grupper är det Kalixföretag som kör hundspann och skotersafari eftersom det saknas aktörer lokalt. Trots det är turismen en stor näring, med

många små aktörer, berättar Birgitta Persson, ordförande i turistorganisationen Heart of Lapland samt ordförande i barn- och utbildningsnämnden.

-Turism är en av våra framtidsbranscher. Dessutom satsar vi stort inom bioenergi och hoppas även på närproducerade livsmedel, kompletterar kommunalrådet.

Samverkan inom såväl utbildning som näringsliv är Överkalix recept på framgång. Trots dystra utflyttnings-siffror och en omöjlig ekvation på flytta-till-studier-eller-bo-kvar-problematiken, är målet nya kompetenser, nya kvalifikationer och nya branscher.

Men idag spelar det inte så stor roll vilka branscher som är på G, för de allra flesta har behov av en kompetent, välutbildad personal. Men trots att de flesta förstår värdet av kompetens, är det relativt få som söker högre studier. Och kanske ligger förklaringen djupt rotade i historien och traditioner.

-Det har alltid varit en stor skillnad mellan våra älvdalar. Vid Torneälvdal har många varit inriktade på bildning och studier, medan människorna vid Kalixälvdal alltid varit mer hantverkare och jobbat med händerna. Jag hoppas att det blir fler som söker högre utbildningar i framtiden, det kommer att behövas, berättar Birgitta.

-I framtiden tror jag vi ska nyttja de resurser vi har på ett annat sätt. Omstrukturera, bygga ut, anpassa till nya tider. HÖN är en bra partner på vägen mot nya kompetenser, kvalifikationer och branscher, avslutar kommunalrådet.

Brist på studie traditioner

V S .

Omvärldens ökade krav

Det är endast två av 12 kusiner på Linda Ylivainios mors sida som har akademiska studier i bagaget. Därför anser hon att en av HÖN:s viktigaste uppgifter är att avdramatisera högre utbildning.

-Kunskap är makt. Utan den kan vi inte göra oss gällande i något sammanhang, säger det nytilträdde kommunalrådet.



- Behov av högre kompetens märks även för oss som driver mindre företag, säger Hans Mörtberg, Kablia.

FOLKBILDNING, BILDNING och studier har länge varit prioriterat i Övertorneå. Här startades länets första grundskola, länets första folkhögskola och traditionen med privata utbildningsföretag för fortbildning och omskolning sträcker sig decennier tillbaka. Men hos många invånare finns ändå ett motstånd, en rädsla för högre utbildning.

-HÖN har en strategisk betydelse för vårt arbete med att höja utbildningsnivån. Dessutom är det universitetens tredje uppdrag att samverka med olika aktörer i regionen – att akademien kommer till byn, säger Linda.

-Möjligheten att läsa akademiska kurser och högre utbildningar på hemmaplan gör att steget inte är så stort, fler vågar prova. Vi har flera anställda som gått olika kortare kurser, berättar Hans Mörtberg som driver företaget Kablia.

Han kommer själv från en by utanför Pajala som präglades av synsättet att det var onödigt att läsa en bok, men att fälla 100 tallar – det var nytta.

-Jag minns en kommentar som en bekant fick när han skulle börja på yrkesskola i Haparanda under 1970-talet. "Id' du inte jobba får du väl gå skola". Nu håller den "fina" stämpeln på högre utbildning att suddas ut, det är en positiv utveckling.

Skogen och tillverkningsindustrin är de

viktigaste branscherna i Övertorneå idag. Men tjänstesektorn kan utvecklas obegränsat, tack vara den distansöverbyggande tekniken.

-Dessutom innebär riksgränsen och flerspråkigheten möjligheter som vi inte tillvaratar idag. När stora företag behöver exempelvis exportsäljare kan jag tänka mig att de hittar en lämplig person här, säger kommunalrådet.

Ytterligare utvecklingsbrancher spås vara livsmedel, småskalig förädlingsindustri och besöksnäringen. Och för att HÖN ska kunna erbjuda företagen utbildningar med rätt inriktning är det avgörande att det finns ett nära samarbete mellan HÖN:s utbildningsledare och näringslivet.

-Än är det inte riktigt naturligt att tänka på fortbildning på hemmaplan, men högskoleförbundets arbete är långsiktigt. Vi vet att konkurrensen hårdnar och omvärldens krav på ökad kompetens ökar, även för mindre företag eftersom varje anställd måste klara mer och mer, säger Hans.

-Jag tror också att vi måste vara ännu tuffare för att matcha företagets behov med specifika individer. Om vi rekryterar en lärare exempelvis får vi anstränga oss lite extra för att finna sysselsättning åt personens make/maka/sambo. Då spelar det ingen roll om personen är exportsäljare, ekonom eller under utbildning, säger Linda.



Karl-Eriks väg mot



Möjligheten att hålla ihop familjen och löpande kontakt med verksamheten har varit stora fördelar med distansstudierna.

Det är tack vara ett benbrott under en korpmatch i ishockey som han har både en högskoleutbildning och ett stimulerande, utvecklande jobb. Idag är han föreståndare för två boenden för asylsökande ensamkommande barn i Övertorneå – en tillvaro fjärran från den som vaktmästare åt Soukolojärvi byaförening.

ETT YRKE MED KALL

KARL-ERIK HARNESK beskriver sig som en typisk tornedaling: gift, två tonårssöner, fast rotad i hembygden och ovillig att flytta. Han berättar öppet om sig själv och sina livsval, trots att han är "blyg av naturen".

-Under studietiden har jag vuxit jättemycket som människa. Idag är jag mer öppen, jag har fått lära mig, säger han och skrattar.

Jo, han har fått lära sig ett och annat sen han började en fastighetsskötartutbildning hos Utbildning Nord år 2000. Nya kunskaper gav mersmak så nästa steg var ett års Komvuxstudier för att läsa in behörighet till universitet och högskolan. Sen följde 3,5 års högskoleut-

bildning på vägen mot en ny yrkesbana.

-Jag valde mellan lärarutbildningen och social omsorg, och hamnade till slut på den sistnämnda. I mitt förra jobb träffade jag många äldre och har alltid gillat att hjälpa andra. Men nu jobbar jag med människor på ett annat sätt.

Två-tre gånger i veckan besöker han de båda boendena, Atlas och Nova. När de nya asylsökande anlant i början av året är de sammanlagt 26 pojkar mellan 14 och 18 år från länder som Afganistan, Irak och Somalia, många med svåra erfarenheter och minnen i bagaget.

Boendena är bemannade dygnet runt, för att det alltid ska finnas någon tillhands. Här står internet ständigt på – för film och musik, kommunikation med släkt och vänner och för nyheter från hemlandet. De unga männen kommunicerar med ett rikt kroppsspråk, skiftande röstläge och flera olika språk. Pojkarna som varit här längst fungerar som tolkar åt de nyanlända.

-Alla killar har var sitt rum som de får göra lite personliga. Ofta är det bra stämning här, men visst kan det vara tufft ibland. Då försöker jag hjälpa personalen så gott jag kan, dessutom får all personal extern handledning.

Huvuddelen av dagen ägnar pojkarna åt skolan. Övrig tid är det fritidsaktiviteter som gäller, som att gå till simhallen eller gymmet, spela fotboll och umgås med kompisar. Men de får också hjälpa till med matlagning och andra vardagliga sysslor som förbereder dem för eget boende.

-Det är ett jätteroligt, angeläget och omväxlande jobb. Dessutom är det stimulerande att se utvecklingen hos pojkarna, eftersom det är ett resultat av en fungerande arbetsgrupp. Men visst innebär chefskapet mer administration och möten än jag förväntade mig, konstaterar han med ett leende.



Kattilakoski i Övertorneå är ett gastronomiskt högsäte i östra Norrbotten.



Ett lyckat möte mellan tre världar

Ny kunskap, ökad förståelse och ett vidare perspektiv för alla inblandade. Det är resultatet av FÖN – Forskarstation Östra Norrbotten – där sex doktorander forskat i olika ämnen med utgångspunkt i regionala behov.

FORSKARSTATIONEN VAR ETT samverkans- och utvecklingsprojekt som pågick 2002 till halvårsskiftet 2007. Aktörerna var kommunerna och näringslivet i Haparanda, Kalix, Övertorneå och Övertorneå samt Luleå tekniska universitet och Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå. Verksamheten finansierades med en kombination av EU:s mål 1- och Mål 6-medel samt pengar från Länsstyrelsen i Norrbotten.

-Forskarstationen invigdes under pompa och ståt en kall januardag 2002. Det var fantastiskt efter allt arbete vi lagt ner från det att jag presenterade idén för universitetets förre rektor, Ingegerd Palmér, berättar Margareta Strömbäck, utbildningschef för HÖN och FÖN:s projektledare.

Forskarstationen är ett helt nytt sätt att jobba som välkomnats i såväl de fyra kommu-

nerna som på universiteten. Samverkan mellan aktörerna och skapandet av mötesplatser mellan de olika grupperna har varit i fokus, parallellt med forskarutbildningen och de enskilda forskningsprojekten.

-Genom forskarstationen har företag och befolkning i östra Norrbotten fått bättre tillgång till akademisk kompetens.

I början hoppades företagen på snabba resultat, kommunerna önskade använda forskarna som extraresurs och forskarstudenterna var fokuserade på sitt ämne. Med tiden har förväntningarna synkroniserats och förståelsen mellan dem ökat.

-Det går inte att göra underverk på kort tid, regional utveckling är ett långsiktigt arbete. Genom FÖN har vi byggt känslomässiga band och knutit forskare närmare regionen. Att de lägger sin själ och hjärta för sin forsk-

ning och för regionen betyder mycket, säger Robert Forsberg, ordförande HÖN.

Nu smids planer för en fortsättning på forskarstationen i samverkan med Finland. I bagaget finns åtskilliga lärdomar och värdefulla erfarenheter från FÖN:s verksamhet och målet är en internationell forskarskola som ska bidra till regionens utveckling.

-Möjlighet till utbildning är en infrastruktursatsning. Utbildning och forskning är förutsättningar för utvecklingen i en region, säger Pia Sandvik Wiklund, rektor LTU.

ABORRE ANSES VARA en delikatess, framförallt på kontinenten. Ett av hindren för en ökad export är ojämn tillgång på fisk över året. Åsa Strands forskning i ämnet har bidragit till ny kunskap som på sikt kan leda till lönsam odling av abborre i recirkulerande system. På ett personligt plan har doktorandtiden också inneburit ett stort steg i hennes utveckling.

Konferenser, workshops och studiebesök i ett flertal länder har tillfört ny kunskap, ett flertal uppdrag i den akademiska världen har gett nyttiga erfarenheter och Triple Helix-modellen som låg till grund för FÖN:s verksamhet gav ovärderliga insikter.

-Jag har fått inblick i hur tanke- och arbetsätt skiljer sig åt mellan universitet, kommuner och näringsliv. I mötet mellan dessa kulturer uppstår ett hopkok av idéer som vi har mycket att vinna på, säger hon.

DOKTORANDPROJEKT 2002-2007

TURISM

Samverkan mellan turistföretag i en nätverksekonomi.
Ossi Pesämaa, teknologie licentiat augusti 2007, disputerade december samma år.

Kvalitetsutveckling inom turism.

Anna-Karin Jonsson Kvist, teknologie licentiat augusti 2005.

TURISM + IT

Internet och e-handel inom turistnäringen.
Elena Iliachenko, disputerade december 2006.

TRÄPRODUKTION

Industriell design i trämanufaktur företag.
Kajsa Ekberg, teknologie licentiat november 2005.

LIVSMEDEL

Utveckling av abborre i slutna system.
Åsa Strand, disputerar prel. mitten av 2009.

Domesticering av vacciniumarter.

Andreas Åkerström, disputerar prel. våren 2010.

Ossi Pesämaa tror på besöksnäringen i östra Norrbotten. Och efter mångåriga studier och en välförtjänt doktorshatt är hans ord värda att lyssna på.
-Stirra er inte blind på en kort nedgång, utan känn trygghet i det ni gjort bra. Fortsätt förbättra och fördjupa den strategiska och långsiktiga samverkan som byggts upp inom besöksnäringen.



SAMVERKAN FÖR FRAMGÅNG

DOKTORANDSTUDIERN INLEDDES 2002 när Forskarstation Östra Norrbotten, FÖN, sjösattes. Inriktningen var att studera förutsättningarna för turistföretag i östra Norrbotten. För att ringa in möjligheter och problemområden har han studerat turistutvecklingen på en ort i norra Minnesota, USA med liknande förutsättningar som östra Norrbotten – geografiskt och kulturellt. Tesen var att turistföretagen kan öka sin konkurrenskraft och nå en bredare målgrupp genom att samverka.

-Jag har mött en ganska kluven bild hos företagen. De har dels en positiv attityd som säger "vi ger inte upp", men jämför sig samtidigt med norra Finland och nervärderar sig eftersom de hunnit så mycket längre, säger han.

Förutom negativa attityder är även ansvarsfrågan ett problem för utveckling. Under låg tid har turismen legat under kommuner och offentliga aktörer, vilket ligger långt ifrån dagens verklighet när besöksnäringen främst organiseras och utvecklas i intresseorganisationer. Här heter den Heart of Lapland med östra Norrbottens turistföretag som medlemmar.

-Traditionen har varit att förstärka hur jobbigt det är, att fokusera på skattesatser och teknikaliteter. Om man vänder på

det och lyfter det positiva, det företagen är bra på, kan vi fokusera på att sälja och skapa attraktionskraft.

I sin forskning har han formulerat ett antal steg som måste passeras för fungerande och utvecklande samverkan.

1. Långsiktighet
2. Tydliga motiv
3. Välja partner omsorgsfullt
4. Bygga utbyte och förtroende för varandra
5. Etablera samverkan, starka förbindelser och lojalitet mellan varandra på ett sunt sätt

Mellan 2002 och disputationen 2007 träffade han eldsjälarna, kommunledare, företagare och andra i de fyra kommunerna som på ett eller annat sätt förvaltar nyttig information om regionen och som har förmågan att påverka utvecklingen.

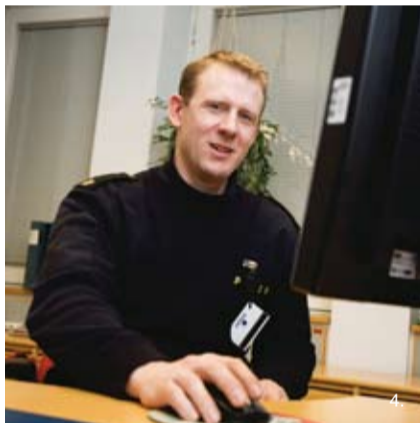
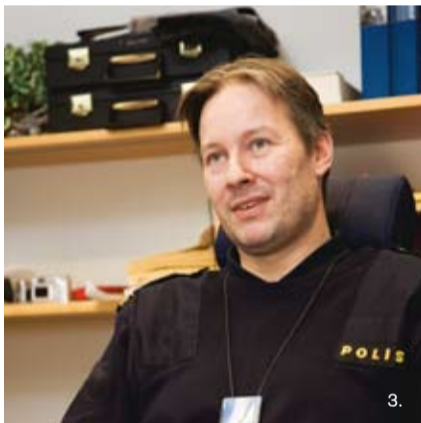
-Visst kändes det lite hopplöst i början, det är svårt att vända en nedåtgående spiral. Därför är det otroligt roligt att se allt positivt som hänt de senaste åren, säger Ossi.

1. Rokkas nya älgpark ska locka fler besökare till Överkalix.
2. Östra Norrbotten – världens medelpunkt.
3. Pher Gustavsson, distansutbildad polis, Haparanda.
4. Ulf Wallin, yttre befäl polisen östra Norrbotten.
5. Informationscenter, Fattenborg norr om Töre.
6. HÖN är det center som samlar kommunernas utbildningsbehov.
7. Svante Spolander skyntar en ljus framtid för sitt företag, Kukkolaforsen, och för regionen.

Samisk turism med nya perspektiv

För turistföretagaren Ola Rokka i Överkalix har kontakten med forskarstudenterna fått honom att tänka mer storskaligt. Runt midsommar invigs företagets nya älgfarm och renturismen är under ständig utveckling.

- Förr sålde vi endast renkött utomlands, men på senare år har jag sålt renkalvar för turistiska aktiviteter i England, Tyskland och Frankrike. Kilopriset är högre och dessutom lockas fler turister hit tack vare de exporterade renarna, berättar han.



Fullfjädrade poliser

- Redan som student var vi fast förankrade i verksamheten, det här var min lektionssal då. Jag upplever att vi var väl rustade för polisyrket efter distansutbildningen, säger Pher Gustavsson, Haparanda.

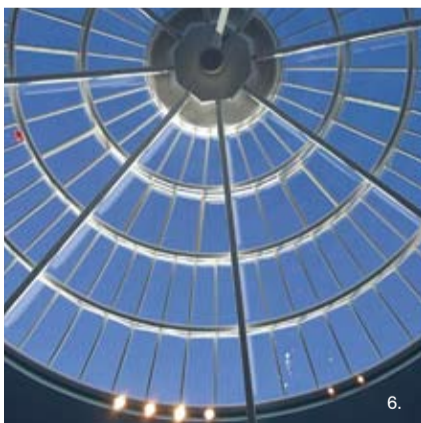
-Att de blivande poliserna har livserfarenhet, mognad och är lite äldre ser vi som en fördel. Det ökar chanserna att de bli kvar på orten, säger Ulf Wallin, yttre befäl, polisen östra Norrbotten.



Validering – ny uppgift för HÖN?

Gruvetableringen i Pajala och stora pensionsavgångar i många yrken är framtida utmaningar för HÖN.

-Vi vill stärka HÖN som verktyg för att lyfta utbildningsnivån generellt och implementera kompetensutveckling i fler verksamheter. Även validering av tidigare erfarenheter bör kunna bli en uppgift för HÖN, konstaterar Tomas Vedestig, Övertorneå, ledamot i HÖN:s direktion.



8. Design och förädling – skogsindustrins utvecklingsmöjlighet enligt forskningsprojekt.
9. Framtida norrbottiska blåbärsodling?
10. Utvärderingsgrupp FÖN: Casten von Otter, professor; Rauli Svento, professor; Ewa Hedkvist Petersen, f.d. EU-parlamentariker; Håkan Ylinenpää, professor; Margareta Strömbäck, utbildningschef HÖN/projektedare FÖN.
11. Midnattssol över en region i utveckling.
12. Ett väl fungerande nätverk.
13. HÖN och FÖN ska bidra till att man kan växa upp, leva och verka i östra Norrbotten även i framtiden.



8.



9.

Ingegerd Palmér

”Det finns mycket att gå vidare på”

Universitetsvärlden har ofta stora men diffusa förväntningar på sig. Därför välkomnades initiativet av de fyra kommunerna i östra Norrbotten hos LTU:s ledning.

- Högskoleförbundet och forskarstationen var väldigt spännande och konkreta initiativ av en partner som verkligen ville åstadkomma någonting. Ofta är forskningen instängd i den akademiska världen, men här kom forskarna ut i verkligheten på ett nytt sätt. Forskningsinriktningarna var relevanta både för regionen och forskningen, konstaterar Ingegerd Palmér, rektor vid LTU när HÖN bildades, numera rektor vid Mälardalens högskola.

Hennes råd för framtiden är att hålla fast visionen att det är med kunskap regionen kan utvecklas, men att företagen och kommuner är otroligt viktiga för att formulera behoven.

- Uthållighet är A och O, man lär sig vad varje part vill och kan göra. De första 10 åren har lagt grunden, nu gäller det att skörda länge, säger hon.



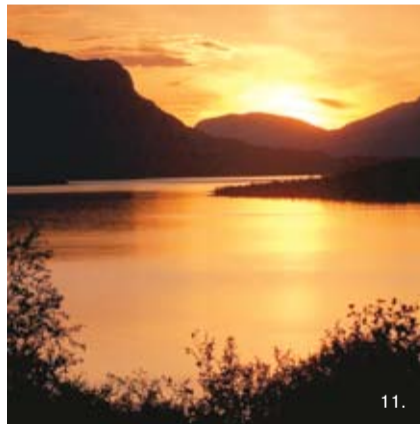
10.

Arne Honkamaa

”HÖN har betytt jättemycket”

Arne Honkamaa, före detta kommunalråd i Övertorneå samt en av bakgrundsfigurerna till HÖN, tycker att HÖN har haft en stor betydelse för både kommuner och regionens invånare.

-Övertorneå hör till de kommuner i landet med högst andel utbildade lärare tack vare HÖN. Dessutom är det viktigt att visa invånarna att det finns möjligheter att studera och forska även utanför de traditionella studieorterna, säger han.



11.

Bengt Westman

”Kommunerna bör engagera sig mer”

Bengt Westman, Haparanda, var en av de fyra kommunalråden som initierade HÖN. Han är nöjd med att de lyckades åstadkomma forskarstationen, men tycker att behovet finns kvar.

-Många småföretag vet för lite vad den akademiska världen kan tillföra, så jag skulle gärna se en fortsättning. Jag önskar att kommunerna engagerar sig lite mer, att de sluter upp vid sidan av HÖN som får dra ett tungt lass idag, säger han.



12.



13.



Högskoleförbundet
Östra Norrbotten

PROGRAM ARBETSTERAPEUT AUDIONOM CIVILEKONOM COACHING&LEDARSKAP DATAELEKTRONIKINGENJÖR DISTRIKSSKÖTERSKA EKONOM ENTREPRENÖRIELLT FÖRETAGANDE GRUNDSKOLLÄRARE GYMNASIELÄRARE HÖGSKOLEINGENJÖR ONLINE INTERNATIONELL
SJKSKÖTERSKA INTERNATIONELL SOCIONOM INTERNATIONELLA EKOTEKNIK LÄRARE PERSONALVETARE POLISUTBILDNING PROJEKTINGENJÖR RECEPTARIE REHABILITERINGSVETENSKAP SJKSKÖTERSKA SOCIAL OMSORG SPECIALISTSJKSKÖTERSKA
SPECIALPEDAGOGIK SPRÅKLÄRARE STUDIEVÄGLEDARE SYSTEMVETENSKAP TEOLOGPROGRAMMET TRÅTEKNIK KURSER AFFÄRSENGELSKA AFFÄRSUTVECKLING ANATOMI&FYSILOGI ARBETSMARKNADSTEKNIK ARBETSMARKNADSTEKNIK MED
PERSONALADMINISTRATION ARBETSRÄTT ARBETSTERAPEUT BESKATTNINGSRÄTT BIBLIOTEKSVETENSKAP CASE MANAGEMENT DATATEKNIK DEMENSVÅRD DIAKONI DOCKTEATER&MUSIK EKONOMISK HISTORIA ENGELSK GRAMMATIK&TRANSLATION
ENTREPRENÖRSKAP&SMÅFÖRETAGANDE ETIK EU-KOMPETENS&PROJEKTLEDNING EXTERN REDOVISNING FARMAKOLOGI&FÖRSKRIVNINGSRÄTT FILOSOFI FINSKA FOLKHÄLSOARBETE FRANSKA FRITIDSVETENSKAP FUNKTIONSHINDER FÖRETAGSAMHET
I SKOLAN FÖRETAGSEKONOMI GENUSPEDAGOGIK HANDLEDNING, VÅRD, OMSORG, REHAB HÄLSO-&SJKVÅRDSADMINISTRATION HÄLSOVÄGLEDARE INFEKTIONSSJUKDOMAR&VÅRDHYGIEN INFORMATION TECHNOLOGY IN BUSINESS
DEVELOPMENT INTERNETTJÄNSTER ITALIENSKA IT-GRUNDKURS IT-MANAGEMENT JURIDISK ÖVERSIKTSKURS KOMMUNAL DEMOKRATI KRITISKT TÄNKANDE KULTURANALYS KVALITATIVA METODER KVALITET&UTVECKLING I SKOLAN KVANTITATIVA
METODER KVINNLIGT LEDARSKAP KVINNORS VILLKOR KYRKANS GRUNDKURS LOGISTIK LVU&LVM LÄRARFORTBILDNING MEDIKUNSKAP MEDICINSK KARDIOLOGI MEÄNKIELI MIKR TEORI MILJÖEKONOMI I ÖSTEUROPA&EU MILJÖLEDNING FÖR
SMÅFÖRETAG MUSEOLOGI NATIONALEKONOMI NATUR-&KULTURVÄGLEDNING NATURVETENSKAPLIGT BASÄR OFFENTLIG RÄTT OMSORG OM MÄNNISKOR MED UTVECKLINGSSTÖRNING OMVÅRDAD PEDAGOGIK PEDAGOGISKT DOKUMENTATION PEDAGOGISKT
LEDARSKAP PRODUKTUTVECKLING PSYKOLOGI REGIONEN&EU REHABILITERING RELIGION SOCIALPSYKIATRI SPANSKA SPECIALPEDAGOGIK SPECIALPEDAGOGISK VERKSAMHET STATISTIK STATSVEGENSKAP SVENSKA SYMPTOMATISK LINDRING&PALLIATIVOMVÅRDAD AV
CANCERPATIENTER SÄKERHETSINFORMATIK TILLÄMPAD MIKROEKONOMI TORNEDALSFINSKA TURISMGEOGRAFI TYSKA UTVECKLINGSSTÖRNING WEBDESIGN VETENSKAP/PSYKIATRI VUXENPEDAGOGIK VÅRDVETENSKAP ÖSTRA NORRBOTTENS KULTUR OCH HISTORIA
PROGRAM ARBETSTERAPEUT AUDIONOM CIVILEKONOM COACHING&LEDARSKAP DATAELEKTRONIKINGENJÖR DISTRIKSSKÖTERSKA EKONOM ENTREPRENÖRIELLT FÖRETAGANDE GRUNDSKOLLÄRARE GYMNASIELÄRARE HÖGSKOLEINGENJÖR ONLINE INTERNATIONELL
SJKSKÖTERSKA INTERNATIONELL SOCIONOM INTERNATIONELLA EKOTEKNIK LÄRARE PERSONALVETARE POLISUTBILDNING PROJEKTINGENJÖR RECEPTARIE REHABILITERINGSVETENSKAP SJKSKÖTERSKA SOCIAL OMSORG SPECIALISTSJKSKÖTERSKA
SPECIALPEDAGOGIK SPRÅKLÄRARE STUDIEVÄGLEDARE SYSTEMVETENSKAP TEOLOGPROGRAMMET TRÅTEKNIK KURSER AFFÄRSENGELSKA AFFÄRSUTVECKLING ANATOMI&FYSILOGI ARBETSMARKNADSTEKNIK ARBETSMARKNADSTEKNIK MED
PERSONALADMINISTRATION ARBETSRÄTT ARBETSTERAPEUT BESKATTNINGSRÄTT BIBLIOTEKSVETENSKAP CASE MANAGEMENT DATATEKNIK DEMENSVÅRD DIAKONI DOCKTEATER&MUSIK EKONOMISK HISTORIA ENGELSK GRAMMATIK&TRANSLATION
ENTREPRENÖRSKAP&SMÅFÖRETAGANDE ETIK EU-KOMPETENS&PROJEKTLEDNING EXTERN REDOVISNING FARMAKOLOGI&FÖRSKRIVNINGSRÄTT FILOSOFI FINSKA FOLKHÄLSOARBETE FRANSKA FRITIDSVETENSKAP FUNKTIONSHINDER FÖRETAGSAMHET
I SKOLAN FÖRETAGSEKONOMI GENUSPEDAGOGIK HANDLEDNING, VÅRD, OMSORG, REHAB HÄLSO-&SJKVÅRDSADMINISTRATION HÄLSOVÄGLEDARE INFEKTIONSSJUKDOMAR&VÅRDHYGIEN INFORMATION TECHNOLOGY IN BUSINESS
DEVELOPMENT INTERNETTJÄNSTER ITALIENSKA IT-GRUNDKURS IT-MANAGEMENT JURIDISK ÖVERSIKTSKURS KOMMUNAL DEMOKRATI KRITISKT TÄNKANDE KULTURANALYS KVALITATIVA METODER KVALITET&UTVECKLING I SKOLAN KVANTITATIVA
METODER KVINNLIGT LEDARSKAP KVINNORS VILLKOR KYRKANS GRUNDKURS LOGISTIK LVU&LVM LÄRARFORTBILDNING MEDIKUNSKAP MEDICINSK KARDIOLOGI MEÄNKIELI MIKR TEORI MILJÖEKONOMI I ÖSTEUROPA&EU MILJÖLEDNING FÖR
SMÅFÖRETAG MUSEOLOGI NATIONALEKONOMI NATUR-&KULTURVÄGLEDNING NATURVETENSKAPLIGT BASÄR OFFENTLIG RÄTT OMSORG OM MÄNNISKOR MED UTVECKLINGSSTÖRNING OMVÅRDAD PEDAGOGIK PEDAGOGISKT DOKUMENTATION PEDAGOGISKT
LEDARSKAP PRODUKTUTVECKLING PSYKOLOGI REGIONEN&EU REHABILITERING RELIGION SOCIALPSYKIATRI SPANSKA SPECIALPEDAGOGIK SPECIALPEDAGOGISK VERKSAMHET STATISTIK STATSVEGENSKAP SVENSKA SYMPTOMATISK LINDRING&PALLIATIVOMVÅRDAD AV
CANCERPATIENTER SÄKERHETSINFORMATIK TILLÄMPAD MIKROEKONOMI TORNEDALSFINSKA TURISMGEOGRAFI TYSKA UTVECKLINGSSTÖRNING WEBDESIGN VETENSKAP/PSYKIATRI VUXENPEDAGOGIK VÅRDVETENSKAP ÖSTRA NORRBOTTENS KULTUR OCH HISTORIA
PROGRAM ARBETSTERAPEUT AUDIONOM CIVILEKONOM COACHING&LEDARSKAP DATAELEKTRONIKINGENJÖR DISTRIKSSKÖTERSKA EKONOM ENTREPRENÖRIELLT FÖRETAGANDE GRUNDSKOLLÄRARE GYMNASIELÄRARE HÖGSKOLEINGENJÖR ONLINE INTERNATIONELL
SJKSKÖTERSKA INTERNATIONELL SOCIONOM INTERNATIONELLA EKOTEKNIK LÄRARE PERSONALVETARE POLISUTBILDNING PROJEKTINGENJÖR RECEPTARIE REHABILITERINGSVETENSKAP SJKSKÖTERSKA SOCIAL OMSORG SPECIALISTSJKSKÖTERSKA
SPECIALPEDAGOGIK SPRÅKLÄRARE STUDIEVÄGLEDARE SYSTEMVETENSKAP TEOLOGPROGRAMMET TRÅTEKNIK KURSER AFFÄRSENGELSKA AFFÄRSUTVECKLING ANATOMI&FYSILOGI ARBETSMARKNADSTEKNIK ARBETSMARKNADSTEKNIK MED
PERSONALADMINISTRATION ARBETSRÄTT ARBETSTERAPEUT BESKATTNINGSRÄTT BIBLIOTEKSVETENSKAP CASE MANAGEMENT DATATEKNIK DEMENSVÅRD DIAKONI DOCKTEATER&MUSIK EKONOMISK HISTORIA ENGELSK GRAMMATIK&TRANSLATION
ENTREPRENÖRSKAP&SMÅFÖRETAGANDE ETIK EU-KOMPETENS&PROJEKTLEDNING EXTERN REDOVISNING FARMAKOLOGI&FÖRSKRIVNINGSRÄTT FILOSOFI FINSKA FOLKHÄLSOARBETE FRANSKA FRITIDSVETENSKAP FUNKTIONSHINDER FÖRETAGSAMHET
I SKOLAN FÖRETAGSEKONOMI GENUSPEDAGOGIK HANDLEDNING, VÅRD, OMSORG, REHAB HÄLSO-&SJKVÅRDSADMINISTRATION HÄLSOVÄGLEDARE INFEKTIONSSJUKDOMAR&VÅRDHYGIEN INFORMATION TECHNOLOGY IN BUSINESS
DEVELOPMENT INTERNETTJÄNSTER ITALIENSKA IT-GRUNDKURS IT-MANAGEMENT JURIDISK ÖVERSIKTSKURS KOMMUNAL DEMOKRATI KRITISKT TÄNKANDE KULTURANALYS KVALITATIVA METODER KVALITET&UTVECKLING I SKOLAN KVANTITATIVA
METODER KVINNLIGT LEDARSKAP KVINNORS VILLKOR KYRKANS GRUNDKURS LOGISTIK LVU&LVM LÄRARFORTBILDNING MEDIKUNSKAP MEDICINSK KARDIOLOGI MEÄNKIELI MIKR TEORI MILJÖEKONOMI I ÖSTEUROPA&EU MILJÖLEDNING FÖR
SMÅFÖRETAG MUSEOLOGI NATIONALEKONOMI NATUR-&KULTURVÄGLEDNING NATURVETENSKAPLIGT BASÄR OFFENTLIG RÄTT OMSORG OM MÄNNISKOR MED UTVECKLINGSSTÖRNING OMVÅRDAD PEDAGOGIK PEDAGOGISKT DOKUMENTATION PEDAGOGISKT
LEDARSKAP PRODUKTUTVECKLING PSYKOLOGI REGIONEN&EU REHABILITERING RELIGION SOCIALPSYKIATRI SPANSKA SPECIALPEDAGOGIK SPECIALPEDAGOGISK VERKSAMHET STATISTIK STATSVEGENSKAP SVENSKA SYMPTOMATISK LINDRING&PALLIATIVOMVÅRDAD AV
CANCERPATIENTER SÄKERHETSINFORMATIK TILLÄMPAD MIKROEKONOMI TORNEDALSFINSKA TURISMGEOGRAFI TYSKA UTVECKLINGSSTÖRNING WEBDESIGN VETENSKAP/PSYKIATRI VUXENPEDAGOGIK VÅRDVETENSKAP ÖSTRA NORRBOTTENS KULTUR OCH HISTORIA



Adress Storgatan 85, 953 85 Haparanda
Tel 0922-120 14, 070-587 09 26
Internet www.hfon.org

UTBILDNINGSLEDARNA
Haparanda Marika Björkander, 0922-151 26, 070-277 53 67
Kalix Mikael Jansson, 0923-650 22, 070-397 37 38
Överkalix Ingela Johansson, 0926-740 82, 070-632 44 62
Övertorneå Märith Hemphälä, 0927-720 87, 070-397 19 27